Врз основа на член 10 став 1 од Законот за основање на Македонска академска истражувачка мрежа („Службен весник на Република Македонија“ бр. 124/2011, 47/2011 и 41/2014), член 36 од Правилникот за организацијата и управувањето со врвните национални интернет домени („Службен весник на Република Северна Македонија“ бр 252/2024), Управниот одбор на МАРнет донесе

Административни и технички услови за работа на Овластени Регистратори на МАРнет

Предмет

Член 1

Овие Административни и технички услови (во натамошниот текст: „Услови“) го прецизираат техничкото и административното работење на Овластените Регистратори на МАРнет (во натамошниот текст: ОР), како и мерките за заштита на ИКТ системот од особено значење во однос на важечките прописи кои ја регулираат безбедноста на информациите.

Овие Услови не ги менуваат правата и обврските на ОР кои произлегуваат од Правилникот за организацијата и управувањето со националните интернет-домени, Општите услови за работа на Овластените Регистратори на МАРнет и Договорот за пренесување на правото за вршење на операции со националните интернет-домени.

Дефиниции на поими

Член 2

Систем за вршење на операции со национални интернет-домени е информацискиот систем на МАРнет преку кој се вршат операциите со националните интернет-домени.

Веб-апликација за работа на ОР е програмски пакет кој е развиен или набавен од ОР за реализација на административните работи и за вршење операции со националните интернет-домени.

Машински интерфејс се состои од збир на автоматизирани услуги кои му овозможуваат на ОР директно да пристапи до информацискиот систем на МАРнет преку размена на електронски пораки преку ЕПП протокол, во согласност со техничките спецификации на МАРнет, со цел извршување задачи при операции со националните интернет-домени.

Администратор е лице овластено од ОР да врши административни работи при операции со националните интернет-домени.

Оператор е лице овластено од ОР да врши операции со националните интернет-домени.

Поднесување барање за стекнување на статус на овластен регистратор

Член 3

При поднесување на барање за стекнување на статус на ОР, субјектот ги доставува следните формулари:

- Барање за стекнување на статус на ОР, кое содржи податоци за правното лице, податоци за овластеното лице за застапување и податоци за лицето за контакт со МАРнет,
- Барање за верификација на техничка и административна компетентност, кое содржи информации за контакт за комуникација на ОР и МАРнет за редовни ситуации и итни ситуации, како и за други сегменти на соработката.

Содржината на наведените обрасци ја утврдува МАРнет.

Податоците кои ОР му ги доставува на МАРнет за креирање на налог на ОР:

- Назив и адреса на ОР,
- Адреса на веб-локацијата на ОР,
- ЕМБС,
- Име и презиме на овластеното лице,
- Име и презиме на примарниот администратор на ОР,
- Е-пошта на администраторот,
- Број на телефон и број на мобилен телефон.

ОР е должен секогаш да ги чува податоците од овој член точни и ажурирани. Доколку ОР не ги одржува податоците за итни ситуации ажурирани, се смета дека го прекршил Договорот за пренесување на правото за вршење операции со националните интернет-домени.

Познавање на Системот за вршење операции со националните интернет-домени

Член 4

Вработените во ОР кои работат на операции со националните интернет-домени мора да покажат соодветно ниво на разбирање на системот за вршење операции со националните интернет-домени и актите на МАРнет што ја регулираат областа за националните интернет-домени, како и:

- за администратори: познавање на сите процедури за извршување на регистрацијата, апликации за ОР, како и начини на функционирање на машинскиот интерфејс за комуникација со Системот за вршење на операции со националните интернет-домени, како и процедури за извршување на регистрација;
- за оператори: познавање на процедурите за извршување операции со националните интернет-домени, како и познавање на основните функции на апликацијата за ОР.

МАРнет му обезбедува релевантни информации на ОР за запознавање со Системот за вршење операции со националните интернет-домени.

МАРнет го задржува правото, доколку е потребно, да го тестира познавањето на администраторите и операторите во врска со Системот за вршење операции со националните интернет-домени, во согласност со условите од овој член.

Инфраструктурата на ОР и пристапот до Системот за вршење операции со националните интернет-домени

Член 5

ОР мора да располага со соодветна техничка инфраструктура за извршување операции со националните интернет-домени. Оваа инфраструктура ги содржи најмалку следните технички ресурси:

- Сервер со јавна статичка IP адреса, преку кој ОР го користи машинскиот интерфејс на Системот за вршење операции со националните интернет-домени на МАРнет.

- Софтвер развиен од страна на ОР за извршување операции со националните интернет-домени.

Инфраструктурата мора да биде под целосна административна и техничка контрола на ОР, т.е. да биде во сопственост на ОР или ексклузивно изнајмена.

МАРнет овозможува пристап до Системот за вршење операции со националните интернет-домени во согласност со актите на МАРнет и техничката документација. Задачите за вршење операции со националните интернет-домени се извршуваат преку машинскиот интерфејс.

Пристапот до машинскиот интерфејс на Системот за вршење операции со националните интернет-домени ќе биде овозможен по исполнувањето на техничките барања од овој член.

ОР обезбедува технички услови за поврзување на сопствените системи со машинскиот интерфејс на Системот за вршење операции со националните интернет-домени.

ОР е одговорен за сите барања кои ќе ги испрати до МАРнет преку Системот за вршење операции со националните интернет-домени и за сите штети кои настанале од несовесен пристап до Системот за вршење операции со националните интернет-домени. Злоупотребата на Системот за вршење операции со националните интернет-домени може да доведе до ограничување на пристапот или раскинување на договорот со ОР.

МАРнет го задржува правото да го ограничи бројот на барања што ги добива за обработка од ОР по единица време со цел да се обезбеди континуитет на Системот за вршење операции со националните интернет-домени.

ОР не смее да ги злоупотребува безбедносните мерки на Системот за вршење операции со националните интернет-домени или да го користи спротивно на неговата намена.

Машински интерфејс (EPP сервис)

Член 6

МАРнет ќе му овозможи на ОР пристап до машинскиот интерфејс на Системот за вршење операции со националните интернет-домени со помош на протоколот EPP, кој може да се користи исклучиво за задачи за вршење операции со националните интернет-домени во согласност со техничката документација.

ОР поднесува до МАРнет барање за одобрување на пристап до сервисот EPP, кој ги содржи следните елементи:

- Архитектурата на делот од системот кој воспоставува комуникација со системот МАРнет преку протоколот EPP и детали за преземените безбедносни мерки;
- Архитектурата на корисничкиот портал кој им го става ОР на располагање на своите

корисници или оператори за администрација на имиња на домен;
- Опис на применетите безбедносни мерки на ОР кои комуницираат со системот на МАРнет од член 5, како и други безбедносни мерки поврзани со: автентикација на корисници и трети лица, размена на податоци на корисници со ОР системот и мерки за заштита на доверливоста и интегритетот на податоците на ОР системот.

Доколку дојде до промени на податоците во некои од горенаведените елементи, ОР е должен да го извести МАРнет за тоа без одложување.

МАРнет ќе му овозможи на ОР пристап до сервисот ЕРР по анализа на техничката имплементација на ЕРР клиентот во ОР и успешно тестирање согласно Фазите на тестирање објавени на веб-локацијата на МАРнет и размена на информации со Системот за тестирање и развој. ОР е должен континуирано да ги одржува бараните технички услови.

ОР е должен однапред да му достави информации на МАРнет за сите промени на своите системи, кои имаат или би можеле да имаат влијание врз безбедноста на делови од системот што комуницираат со системот на МАРнет.

Член 7

ОР е обврзан да го спроведе и одржува потребното ниво на заштита на машинскиот интерфејс кој се користи за поврзување со системот на МАРнет. Ова подразбира заштита од неовластено користење од трети лица, инсталирање на малициозен софтвер, препраќање на голем број барања до системите на МАРнет и сите други активности кои можат да ја загрозат безбедноста и непреченото функционирање на Системот МАРнет.

МАРнет има право да изврши непосредна техничка и безбедносна проверка на системот на ОР, која мора да биде најавена најмалку 48 часа однапред. Исто така, МАРнет има право да врши ненајавена неинвазивна безбедносна проверка на уредите кои се поврзуваат со системот за вршење операции со националните интернет-домени на МАРнет.

Минималните технички и безбедносни барања што ОР мора да ги имплементира на системите што комуницираат со системот за вршење операции со националните интернет-домени на МАРнет се:

- Поставување уред кој комуницира со системот за вршење операции со националните интернет-домени МАРнет зад заштитен ѕид (firewall);
- Неможност за директен пристап до уредите што комуницираат со системот за вршење операции со националните интернет-домени на МАРнет од јавната мрежа (Интернет) користејќи каков било протокол или да се преземат строги мерки за заштита од неовластен пристап до ЕРР сервисот за комуникација со МАРнет;
- На уредот за комуникација со системот за вршење операции со националните интернет-домени на МАРнет да не се обезбедува услугата хостинг, е-пошта, DNS или која било друга јавна услуга што не е директно поврзана со вршење операции со националните интернет-домени;
- Заштита против вируси на сите системи што комуницираат со системот за вршење операции со националните интернет-домени МАРнет;
- Пристап до корисничкиот портал што се користи за вршење операции со националните интернет-домени само преку препорачаните верзии на протоколот SSL/TLS;
- Активирање строги безбедносни правила за веб-сервисите.

Покрај горенаведеното, препорачливо е ОР да ги спроведе следните безбедносни мерки:

- Дво-факторска автентификација на корисниците;
- Спроведување на месечно скенирање на системот за безбедносни слабости;
- Периодично, а особено при ажурирање на корисничкиот портал, со вршење OWASP 10

тестови за веб-апликации.

Во случај на компромитирање на системот за вршење операции со националните интернет-домени кај ОР или каков било безбедносен инцидент на системите што се користат за размена на податоци со системот за вршење операции со националните интернет-домени на МАРнет, ОР е должен веднаш, без одлагање, да ја оневозможи комуникацијата со системот за вршење операции со националните интернет-домени на МАРнет и да го извести МАРнет за инцидентот. Ако оваа комуникација не е оневозможена од ОР навремено, МАРнет ќе го стори тоа.

ОР е должен да го извести МАРнет за резултатите од спроведената истрага и да достави детали за инцидентот.

Член 8

Официјалната комуникација помеѓу ОР и МАРнет се одвива преку е-пошта преку адресите регистрирани во МАРнет, кои ОР ги доставуваат во согласност со член 3 од овие Услови.

ОР е должен да одговори навремено (веднаш, а најдоцна наредниот работен ден) на пораките испратени од МАРнет на адресата регистрирана за контакт, а кои се поврзани со вршење операции со националните интернет-домени во смисла на Општите услови за работата на Овластени регистратори на МАРнет.

Во случај на вонредни ситуации кои го загрозуваат DNS и Системот за вршење операции со националните интернет-домени, ОР мора да има постојано достапен најмалку еден фиксен или мобилен телефонски број (24/7) за директен контакт со лицето задолжено за постапување со неопходните интервенции.

Редоследот на обработката на барањата поврзани со регистрацијата

Член 9

ОР е должен да испраќа барања до МАРнет по редоследот по кој ги примил од барателите, односно од регистрантите. ОР сноси целосна одговорност за приоритетот и редоследот за испраќање барања, од моментот на прием на барањето на барателот до моментот на поднесување на барањето до МАРнет, без оглед на тоа како е примено и обработено барањето.

Користење на системот за вршење операции со националните интернет-домени на МАРнет

Член 10

МАРнет има право да направи технички промени во Системот за вршење операции со националните интернет-домени со цел да се подобри безбедноста и доверливоста на работата.

Доколку промените од претходниот став бараат промени од страна на ОР, МАРнет, заедно со техничката документација, ќе ги објави овие промени најмалку 15 дена однапред и ќе му дозволи на ОР период на тестирање на промените од најмалку 7 дена.

Во случај на значајни промени во Системот за вршење операции со националните интернет-домени кои бараат промена во начинот на работа на ОР, овој рок е минимум 45 дена за известување и тестирање.

МАРнет го задржува правото, во итни случаи, со цел да се заштити Системот за вршење операции со

националните интернет-домени, да направи промени и во пократок временски период.

Поддршка за корисниците

Член 11

ОР е должен да им обезбеди поддршка на корисниците во врска со операциите со националните интернет-домени.

ОР треба да биде достапен за прашања по телефон и е-пошта и да одговара на нив навремено.

ОР е должен да ги наведе телефонот и е-поштата на службата за поддршка, како и работното време на таа служба, на својата веб страница и во документите што ги издава во врска со операциите со националните интернет-домени.

Завршни одредби

Член 12

Овие услови ќе стапат на сила во рок од осум дена од датумот на објавување на веб-локацијата на МАРнет.

По стапувањето во сила на овие Услови, престанува да важи Одлуката за утврдување на општи услови за работа на Регистратор од 27.11.2015 година.

ОР имаат рок од шеесет дена од датумот на стапување во сила за да го усогласат своето работење со овие Услови.

Управен одбор на МАРнет

Претседател на УО

Проф д-р Иван Чорбев